

Better Wetter	
Beschrijving maatschappelijk probleem/opgave	Een beter, gezonder en duurzamer watersysteem in het veenweidegebied in de regio Noordoost Fryslân. Dat is wat Better Wetter wil. Het huidige waterbeheer en landgebruik in de veenweidegebieden in Friesland is niet duurzaam. De sterke maaiveldaling, beperkte bergingscapaciteit in de Friese boezem, droogteproblemen in het voorjaar en de zomer en het verlies van ecologische waarden zijn daar voorbeelden van. Deze problematiek en de wateropgaven die samenhangen met klimaatveranderingen vragen een nieuwe oriëntatie op het waterbeheer van de lage delen van Fryslân.
Welke onderzoeksvraag wordt beantwoord	Wat zijn de kansen voor toekomstig land- en watergebruik onder nattere omstandigheden, gekeken naar mogelijkheden op technisch-inhoudelijk vlak (m.n. natte teelten) en (sociaal-)economisch vlak (nieuwe verdienmodellen, draagvlak in de regio)?
Wat is de doelstelling van het project	Lange termijn doelen: a. Bijdragen aan de ontwikkeling van een watersysteem voor het veenweidegebied met inbegrip van de Friese boezem, dat rekening houdt met de effecten van klimaatverandering, een halt toeroept aan de maaiveldaling in het veenweidegebied, en strekt tot versterking van de ecologie van de Friese boezem. b. Het ontwikkelen van (nieuwe) economische dragers voor een duurzaam land- en watergebruik onder (zeer) natte omstandigheden in het veenweidegebied, die bijdragen aan de sociaaleconomische versterking van de regio. Doelen 2019-2023: <ul style="list-style-type: none"> • Het door ontwikkelen van kansrijke toepassingen van lisdodde op natte veengrond met als doel om via praktijktesten een model te ontwikkelen waarbij voldoende (volumes) en geschikte grondstoffen voor de markt kunnen worden geproduceerd. • Het verkennen van de praktische mogelijkheden voor de ontwikkeling van veenmosteelt op natte veengrond en het uitzoeken hoe deze in verschillende situaties in het veenweidegebied kan worden ingepast; • Het verkennen van de praktische mogelijkheden voor de ontwikkeling van andere natte teelten op natte veengrond (bijvoorbeeld Azolla), en uit te zoeken hoe deze in verschillende situaties in het veenweidegebied kan worden ingepast. • Het ontwikkelen van regionale productieketens voor kansrijke producten uit lisdodde en veenmos, met als doel implementeerbare verdienmodellen voor de regio te realiseren; • Betrekken partners in de ontwikkeling van de regionale productieketen. Binnen Fase 1 van Better Wetter, die nu afgerond is, lag de nadruk op het opstarten van de teelten, en de problemen van dien. Fase 2, die inmiddels is opgestart, legt de nadruk op de opschaling van de teelten en op zaken die om de hoek komen kijken als het gaat om verwerking van geoogste biomassa, optimalisatie van productie en vermarkting in de regio.
Beoogde Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • toepassing van biolaminaat van lisdodde door regionale ondernemers, in combinatie met een onderzoek naar markuitbreiding; • toepassing van isolatiemateriaal van lisdodde door regionale ondernemer(s), in de reguliere bouw • Verkenning van mogelijkheden van andere natte teelten in de regio en verkenning mogelijk te betrekken partners
Tussentijdse resultaten	De resultaten van het onderdeel 'Paludicultuur' in de eerste twee jaren (2019 en 2020) van Better Wetter Fase 2 zijn vastgelegd in een tussenrapportage: https://betterwetter.nl/wp-content/uploads/2021/01/AW-Better-Wetter-tussenrapportage-2020.pdf Hierin zijn voor de volledigheid sommige proeven van ook de resultaten uit de jaren 2017 en 2018 (Fase 1) zijn meegenomen. In de rapportage wordt het concept van natte teelten en de gewassen die hiervoor in aanmerking komen behandeld. Ook worden overige ecosysteemdiensten van natte teeltvormen, naast de productie van biomassa ten behoeve van vermarkting, nader toegelicht. Daarnaast

	worden de verschillende experimentele locaties binnen Better Wetter Fase 2 op een rij gezet (incl. de manieren van aanleg, teeltinrichting en inbreng van gewassen), worden in per proeflocatie de teelt- en oogstresultaten besproken voor respectievelijk lisdodde en veenmos.
Doelgroep	Bestuurders, beleidsmakers, ondernemers
Deelnemers	Betrokkenen: Provincie Fryslân, gemeente Dantumadiel, ANNO, Wetterskip Fryslan, It Fryske Gea, Noardlike Fryske Wâlden, Studio Tjeerd Veenhoven, Altenburg & Wymenga, Friese Milieufederatie Kennisinstituten: Hogeschool Van Hall Larenstein, Kenniswerkplaats Noordoost-Fryslân, Nordwincollege Financiers: Provincie Fryslân, Eems-Dollard regio, gemeente Dantumadiel, RAAK en RIF
Contactpersoon + contactgegevens	<ul style="list-style-type: none"> • Wim Oosterhuis (Nordeast-Fryslan) - w.Oosterhuis@noardeast-fryslan.nl • Maryleen Blauw (Nordeast-Fryslan) - M.Blaauw@noardeast-fryslan.nl • Els Wouda (Nordeast-Fryslan) – E.Wouda@noardeast-fryslan.nl
Status	Fase 1: Afgerond Fase 2: Lopend
Links	http://www.betterwetter.nl http://prezi.com/zc24jpsry-2d/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share https://vimeo.com/488875366 https://vimeo.com/486076414
Looptijd	Fase 1: 2015-2018 Fase 2: 2019-2023
Locatie	Noordoost Fryslân (met name in en rond het Bûtefjild) Indien opportuun in andere delen van het veenweidegebied in Fryslân
Samenhang andere projecten	Uitvoeringsprogramma Veenweidevisie Fryslân
Peildatum	Januari 2021